

hrvatske željeznice

201-1

**UPUTA
ZA RAD RADNIKA U VUČI VLAKOVA**

Vrijedi od 7. travnja 2004.

Zagreb 2004.

Ova Uputa objavljena je u Službenom vjesniku HŽ-a broj 3/04.

Vuča vlakova i željeznička vozila mjerodavni su za Uputu za rad radnika u vuči vlakova.

Nakladnik: HŽ-Hrvatske željeznice
Zagreb, Mihanovićeve 12

Ovom Uputom moraju biti opskrbljeni:

1. radnici u vuči vlakova:
  - stropjovođe
  - pomoćnici strojovođe
  - skretničari-manevristi u vuči vlakova
2. nadzorna radna mjesta u mjerodavnim poslovima vuče i ustrojbenim jedinicama za vuču vlakova
3. nadzorna radna mjesta u drugim poslovima koji sudjeluju u obavljanju željezničkog prometa ili koji u svojoj djelatnosti i tehnologiji dotiču djelatnost vuče vlakova.

SADRŽAJ

Opće odredbe	7
Organizacija rada u jedinicama za vuču vlakova	7
Obveze izvršnih radnika u vuči vlakova	9
a) Instruktor vuče vlakova	9
b) Dispečer vuče vlakova	10
c) Strojovođa	11
d) Pomoćnik strojovođe	12
e) Skretničar-manevrst u vuči vlakova	12
Upravljanje vučnim vozilom i poznavanje pruge	13
Priprema za rad	15
a) Javljanje strojnoga osoblja na rad	15
b) Preuzimanje vučnoga vozila	15
c) Pregled i priprema vučnoga vozila	16
Zakapčanje i otkapčanje vučnih vozila	17
a) Postupak kod zakapčanja i raskapčanja vučnih vozila s vijčanim kvačilom	18
b) Postupak kod zakapčanja i raskapčanja motornih vlakova s poluautomatskim kvačilom	18
c) Postupak kod zakapčanja i raskapčanja motornih vlakova s automatskim kvačilom	19
Grijanje, klimatizacija i rasvjeta vlaka	21
a) Uređaj za grijanje vlaka na lokomotivama	21
b) Uređaji za grijanje, klimatizaciju i rasvjetu na motornim vlakovima	21
Manevriranje motornim vlakom	21
Pomoćno kvačilo i postupak njegove uporabe	22
Vožnja vučnoga vozila do graničnika	23
Vožnja vučnoga vozila od graničnika do vlaka	23
Postupak pri polasku vlaka i izlasku iz kolodvora	24
Postupak pri vožnji vlaka na pruzi i nadzor nad radom vučnoga vozila tijekom vožnje	24
Ulazak, zaustavljanje i zadržavanje vlaka u službenome mjestu	26
Dolazak vlaka u krajnji kolodvor	26
Vožnja vučnoga vozila do graničnika i rasprega	27
a) Smještaj i rasprega vučnoga vozila u kolodvoru i nadzor nad njime	27
b) Smještaj i rasprega vučnoga vozila u krugu vuče vlakova i nadzor nad njime	27
Održavanje vučnih vozila	29
Postupak kada strojno osoblje postane nesposobno za daljnju vožnju vlaka	29
Postupak kod izvanrednoga događaja	30

Postupak u slučaju kvara na vučnom vozilu	31
Postupak u slučaju kvara na vagonima	34
Postupak u slučaju požara na vučnom vozilu	35
Postupak i mjere opreznosti tijekom zime	36
Dozvola za vožnju u upravljačnici vučnoga vozila	37
Dozvola za upravljanje vučnim vozilom	38
Mjere opreznosti pri uporabi okretnica i prijenosnica	38
Prijelazne i završne odredbe	39
Popis radnih mjesta na kojima zaposlenici posjeduju dozvolu za vožnju u upravljačnici vučnoga vozila (Prilog I)	40

Temeljem članka 15. Izjave Vlade Republike Hrvatske o osnivanju HŽ-Hrvatskih željeznica i odredaba Pravilnika o vuči vlakova (Službeni vjesnik HŽ-a br. 4/99) Uprava HŽ na 139. sjednici održanoj 22. ožujka 2003. godine donijela je

U P U T U **za rad radnika u vuči vlakova** **(Uputa 201-1)**

OPĆE ODREDBE

Članak 1.

1. Uputom za rad radnika u vuči vlakova detaljnije se propisuju pravila i postupci za rukovanje vučnim vozilom te za nadzor nad njime tijekom rada i izvan rada, kao i postupci u slučaju kvara na voznim sredstvima i kod izvanrednih događaja te druge odredbe koje se odnose na rad radnika u vuči vlakova.
2. Izmjene, dopune, ispravke i tumačenja ove upute donosi Uprava HŽ-a, a objavljuju se u Službenom vjesniku HŽ-a.
3. S odredbama ove upute svi radnici kojih se one tiču moraju biti upoznati na dokazan način.

ORGANIZACIJA RADA U JEDINICAMA ZA VUČU VLAKOVA

Članak 2.

1. Organizacija rada u jedinicama za vuču vlakova i posebnosti vezane za uspješno obavljanje rada radnika u vuči vlakova propisuju se i detaljnije razrađuju u poslovnom redu vuče vlakova, pri čemu se u obzir uzimaju mjesne prilike, stanje postrojenja, broj raspoloživih vozila i druge posebnosti.
2. Svaka jedinica za vuču vlakova mora izraditi svoj poslovni red. Jedinica za vuču vlakova koja u svom sastavu ima više ispostava, usklađuje izradbu njihovih poslovnih redova te ih prosjeđuje u mjerodavne poslove vuče na odobrenje. Odobreni poslovni redovi odašalju se u jedinice za vuču vlakova i u druge HŽ-ove organizacijske jedinice.
3. Jedinica za vuču vlakova obvezna je na dokazan način upoznati svoje radnike s

odredbama svojega poslovnog reda, s poslovnim redom drugih jedinica za vuču vlakova i s poslovnim redom kolodvora s kojima je tehnološki povezana.

4. Za važnija radna mjesta izrađuju se izvadak iz poslovnoga reda vuče vlakova te izvadak iz poslovnoga reda kolodvora s kojima je dotična vuča vlakova tehnološki povezana. Izvadak iz poslovnog reda vuče vlakova mora biti istaknut na vidljivu mjestu i dostupan radniku.
5. Poslovni red mora sadržati sljedeće:
  - adresu, službeni ulaz te organizaciju čuvarske i vratarske službe
  - vrijeme početka i završetka rada te vrijeme dnevnoga odmora radnika s osmosatnim radnim vremenom i radnika u turnusnim smjenama
  - popis dežurnih dispečerskih mjesta
  - popis dežurnih mjesta skretničara-manevrista u vuči vlakova s pripadajućim skretnicama
  - popis objekata za rad, smještaj i odmor
  - popis okretnica, način rukovanja njima te njihov redovit položaj
  - popis postrojenja za namirivanje pijeskom, vodom, gorivom i mazivom
  - popis kolosijeka s pripadajućim skretnicama za ulazak i izlazak vučnih vozila
  - popis kolosijeka za smještaj vučnih vozila
  - popis kolosijeka i kolosiječnih postrojenja za iznimnu uporabu
  - popis radnih mjesta i radnika koji su osposobljeni za rukovanje postrojenjima
  - graničnik ili dežurno mjesto skretničara-manevrista za primopredaju vučnog vozila s kolodvorom
  - dežurno mjesto radnika za opremanje i namirivanje vučnih vozila.
  - odredbe o zakapčanju, otkapčanju i pratnji vučnoga vozila do graničnika
  - odredbe o načinu primopredaje vučnoga vozila, nadzoru nad vučnim vozilima i postupku s vučnim vozilom u zimskom razdoblju
  - odredbe o načinu i redosljedu izvedbe svih postupaka s vučnim vozilom u krugu vuče vlakova, o trajanju tih postupaka odnosno o vremenu potrebnome za pripremu i raspremu vučnoga vozila, o vremenu potrebnome za vožnju od graničnika do vlaka, o vremenu zadržavanja na vlaku radi pripreme u domovnom kolodvoru prije polaska i nakon završetka vožnje vlaka te o vremenu za izravnu i neizravnu primopredaju vučnoga vozila u domovnom kolodvoru
  - vožnju brzinu dopuštenu u krugu vuče vlakova i mjesto postavljanja znaka od kojega se vozi tom brzinom
  - mjesto gdje se nalazi pokusna baliza autostop-uređaja za provjeru ispravnosti autostop-uređaja vučnoga vozila
  - način predaje i smještaja vučnoga vozila u radionicu za održavanje te način njegova preuzimanja iz radionice onda ako se u krugu vuče vlakova također obavlja održavanje vučnih vozila
  - posebne odredbe o zaštiti na radu za rad na kolosijeku s kontaktnom mrežom ili u njegovoj blizini

- posebne odredbe o postupku s rastavljačima kontaktne mreže i popis radnih mjesta na kojima zaposlenici moraju biti osposobljeni za rukovanje rastavljačima kontaktne mreže
- shematski prikaz kolosijeka i skretnica s brojčanom ili slovnom oznakom i propisanim redovitim položajem skretnica
- shematski prikaz kolosijeka s kontaktnom mrežom i pripadajućim rastavljačima s Uputom o rukovanju s rastavljačima kontaktne mreže
- shematski prikaz vatrogasnoga puta, hidrantske mreže i vatrogasne opreme.

OBVEZE IZVRŠNIH RADNIKA U VUČI VLAKOVA

Članak 3.

1. Pod izvršnim radnicima u vuči vlakova podrazumijevaju se radnici koji neposredno sudjeluju u obavljanju željezničkoga prometa. To su instruktor vuče vlakova, dispečer vuče vlakova, strojovođa, pomoćnik strojovođe i skretničar-manevrist u vuči vlakova.
2. Izvršni radnici u vuči vlakova obvezni su primjenjivati zakonske odredbe, propise za vuču i druge željezničke propise kojima se uređuju sigurnost i urednost željezničkoga prometa te propise zaštite na radu i zaštite od požara.

a) instruktor vuče vlakova

1. Instruktor vuče vlakova obavlja instruktivna putovanja na vučnim vozilima, po potrebi stručno osposobljava strojno osoblje, a prema nalogu nadređenih službenika također prati vlakova višega ranga.
2. Zadaća instruktora vuče vlakova jest pomagati strojnomu osoblju pri vožnji vlaka i pri manevriranju u svezi s primjenom propisa vuče vlakova i drugih željezničkih propisa koji se odnose na sigurnost i urednost željezničkoga prometa.
3. Da bi svoje zadaće obavljao što kvalitetnije i djelotvornije, instruktor vuče vlakova surađuje sa strojovođom, dispečerom vuče vlakova, kontrolno-prijamnim službenikom u vuči i sa školskim instruktorom te prati provedbu propisa za vuču i drugih željezničkih propisa.
4. Instruktor vuče vlakova usavršava se samoizobrazbom i drugim oblicima izobrazbe te biva nazočan kada strojno osoblje polaže stručni ispit.
5. Instruktor vuče vlakova nadzire ispravnost vučnih vozila i ovlašten je donijeti odluku da se vučno vozilo isključi iz prometa ako na njemu uoči neispravnost koja bi

mogla imati štetene posljedice za sigurnost željezničkoga prometa ili za sigurnost vučnoga vozila.

6. Instruktor vuče vlakova uza strojovođu biva nazočan pokusnim vožnjama vučnoga vozila nakon njegova redovitoga ili izvanrednog popravka te sudjeluje u sastavljanju zapisnika i donošenju odluke o preuzimanju vučnoga vozila.
7. Ako instruktor vuče vlakova na temelju vizualnoga pregleda posumnja u to da je strojno osoblje nesposobno za rad zbog uzimanja alkohola ili opojnih droga, zabranjuje strojovođi daljnje upravljanje vučnim vozilom a pomoćniku strojovođe daljnji rad i tome obavješćuje najbližega dispečera vuče, koji će obavijestiti šefa vuče u najbližoj jedinici za vuču vlakova. Šef vuče vlakova osobno ustanovljuje činjenično stanje i dispečeru izdaje naredbu o daljnjem postupku.
8. Kada instruktor vuče vlakova uoči da strojno osoblje svojim ponašanjem i načinom rada ugrožava prometnu sigurnost, tada on strojno osoblje mora upozoriti na to da je obvezno ponašati se u skladu s postojećim propisima. Ako strojno osoblje i dalje ugrožava prometnu sigurnost, instruktor vuče vlakova strojovođi izdaje naredbu da u prvome kolodvoru zaustavi vlak. O svemu tome obavješćuje najbližega dispečera vuče vlakova. Dispečer potom obavješćuje šefa vuče vlakova, koji osobno mora ustanoviti činjenično stanje i donijeti odluku o tome hoće li strojno osoblje dalje nastaviti rad.
9. O nepravilnostima uočenima u svome djelokrugu i o mjerama poduzetima u vezi s time instruktor vuče vlakova podnosi usmeno, a po potrebi i pismeno izvješće šefu vuče vlakova te vodi evidencije koje su predviđene za to radno mjesto.

b) dispečer vuče vlakova

1. Dispečer vuče vlakova obavezan je provoditi zacrtane turnuse vučnih vozila i strojnoga osoblja te u skladu s time surađivati sa strojovođom, prometnikom, drugim dispečerima i sa šefom ili službujućim radnikom u radionici za održavanja vučnih vozila.
2. Dispečer vuče vlakova organizira rad vučnih vozila i strojnoga osoblja na svojem području te operativno prati ostvarenje prijevoza i poduzima potrebne mjere, o čemu izvješćuje glavnoga dispečera vuče vlakova.
3. Dispečer vuče vlakova planira i raspoređuje vučna vozila na vlakove ili na manevriranje te planira vuču izvanrednih vlakova na svojem području. Dispečer vuče vlakova prati duljinu trajanja smjene strojnoga osoblja i pravodobno osigurava zamjenu.
4. Dispečer vuče vlakova organizira i provodi povlačenje vučnih vozila iz prometa radi njihove otpreme na kontrolne preglede i na održavanje drugih vrsta. Surađuje

s kontrolno-prijamnim službenikom ili drugim službenikom koji je određen za to da s radionicom za održavanje obavlja primopredaju vučnoga vozila. Dispečera vuče vlakova obvezuje odluka o tome je li vučno vozilo ispravno za promet ili pak nije ispravno, a koju donese kontrolno-prijamni službenik ili drugi službenik koji je određen za to da vučna vozila preuzme od radionice.

5. U skladu s odredbama Upute o pokusnim vožnjama željezničkih vozila dispečer vuče vlakova dogovara se o izvedbi pokusne vožnje vučnih vozila i organizira tu izvedbu.
6. Kada se strojno osoblje javlja na rad, dispečer vuče vlakova vizualno ustanovljuje njegovu sposobnost za obavljanje predviđenoga rada. Ako smatra da strojno osoblje ili drugo osoblje koje s njime radi u smjeni, zbog utjecaja alkohola ili opojnih droga nije sposobno za rad, o tome obavješćuje šefa vuče vlakova, koji osobno mora ustanoviti jesu li radnici sposobni za rad.
7. Kada se strojno osoblje javlja na rad, dispečer vuče vlakova ispostavlja mu strojni list, koji nakon završetka rada preuzima od strojnoga osoblja, a ovisno o mjestu primopredaje vozila preuzima i ključeve vučnoga vozila.
8. Dispečer vuče vlakova vodi brigu o pravilnom smještaju, nadzoru, opremanju i pravodobnom izlasku vučnih vozila iz kruga vuče vlakova na vlak ili na manevriranje. Ako instruktor vuče ili strojovođa zbog neispravnosti isključe vozilo iz prometa, tada dispečer vuče vlakova poduzima sve što je potrebno da se vučno vozilo osposobi za daljnji rad. Dok se ne otklone uočeni nedostaci, dispečer vuče vlakova takvo vozilo ne smije predati na upravljanje drugomu strojovođi radi obavljanja prijevoza.
9. Dispečer vuče obavezan je voditi sve evidencije koje su za to radno mjesto predviđene Uputom o evidencijama u vuči vlakova.
10. Osposobljenost zaposlenika za obavljanje poslova dispečera vuče vlakova ustanovljuje šef jedinice za vuču vlakova, a osposobljavanje ne može trajati kraće od 30 dana ni dulje od 90 dana.
11. Dispečer vuče vlakova pohađa poučavanje, usavršava se samoizobrazbom i polaže ispite.

c) strojovođa

1. Strojovođa upravlja dizelskim ili električnim vučnim vozilom pri vožnji vlaka, na pokusnoj vožnji i kod obavljanja manevriranja.

2. U skladu s odredbama Pravilnika o vuči vlakova strojovođa prima i predaje vučno vozilo, provjerava namirenost i opremu vučnoga vozila, provjerava ispravnost uređaja na vučnom vozilu važnih za prometnu sigurnost i odlučuje o isključivanju neispravnoga vučnog vozila iz prometa.
3. Strojovođa nadzire rad pomoćnika strojovođe i vježbenika koji se osposobljava za pomoćnika strojovođe ili za strojovođu te im izdaje potrebne upute i naredbe.
4. Dok zaposjeda vučno vozilo, strojovođa nadzire ispravnost njegova rada, ustanovljuje i po mogućnosti otklanja kvarove na vučnom vozilu i održava čistoću u njemu onda ako nema pomoćnika strojovođe.
5. U svome radu strojovođa surađuje s dispečerom vuče vlakova, a kod predaje vučnoga vozila u primopredajnu knjigu upisuje uočene nedostatke. Nakon dolaska s puta preko knjige izvješća obavješćuje neposredno nadređenoga službenika o nepravilnostima uočenima za vrijeme rada.
Ako strojovođa posumnja u to da je radnik koji izdaje zapovijed pod utjecajem alkohola ili opojnih droga, tada tu zapovijed nije obvezan ispuniti, a o tome odmah mora obavijestiti neposredno nadređenog službenika.
6. Strojovođa pohađa poučavanje, usavršava se i polaže ispite.

d) pomoćnik strojovođe

1. Kada prima službu, pomoćnik strojovođe na znanje prima priopćenja i to svojim potpisom potvrđuje u knjigu priopćenja. U skladu s odredbama Pravilnika o vuči vlakova održava čistoću u vučnom vozilu te provjerava njegovu namirenost i opremljenost. Pomoćnik strojovođe prati signalne znakove te, kada mu to naredi strojovođa, uključuje i isključuje uređaje važne za ispravan rad vučnoga vozila.
2. U okviru svoje stručne spreme i osposobljenosti pomoćnik strojovođe obavlja i druge poslove po nalogu nadređenih.
3. Pomoćnik strojovođe pohađa poučavanje, usavršava se i polaže ispite.

e) skretničar-manevrist u vuči vlakova

1. Skretničar-manevrist u vuči vlakova rukuje skretnicama koje ima pod nadzorom, čisti ih, vodi brigu o njihovoj ispravnosti, osigurava vozni put i prati vučna vozila te u krugu vuče vlakova otkopčava i zakopčava vučna vozila.
2. S nepravilnostima uočenima u svome djelokrugu skretničar-manevrist pismeno upoznaje dispečera vuče vlakova.

3. Skretničar-manevrist vodi evidencije koje su propisane za to radno mjesto.
4. Dok skretničar-manevrist u vuči vlakova obavlja radne zadaće, izravne radne naloge prima od dispečera vuče vlakova. Skretničar-manevrist u vuči obavlja i druge poslove u okviru svoje stručne spreme i osposobljenosti.
5. Skretničar-manevrist u vuči pohađa poučavanje, usavršava se i polaže ispite.

UPRAVLJANJE VUČNIM VOZILOM I POZNAVANJE PRUGE

Članak 4.

1. Kada vučno vozilo vozi kao vlak, kada obavlja manevriranje u kolodvoru, kada izvodi pokusnu vožnju odnosno kada se vučno vozilo iz bilo kojih drugih razloga pokreće s mjesta, njime smije upravljati samo strojovođa koji ispunjava uvjete propisane postojećim pravilnicima i uputama.
U krugu vuče vlakova osim strojovođe vučnim vozilom smiju upravljati instruktor vuče vlakova, kontrolno-prijamni službenik i dispečer vuče vlakova, ali samo pod uvjetom da imaju položen stručni ispit za vučno vozile dotične serije.
2. Da bi vozio na nekoj pruzi ili na pružnoj dionici, strojovođa može biti raspoređen onda ako je prije toga upoznat s prilikama na dotičnoj pruzi ili na pružnoj dionici te ako to svojim potpisom potvrdi u knjizi poznavanja pruge. Strojovođa prugu u oba smjera mora upoznati najmanje jednom po danu i jednom po noći, ali ne dulje od deset dana.
3. Kada strojovođi pomaže pomoćnik strojovođe koji ne poznaje prugu, tada ga je strojovođa obvezan pravodobno upoznati sa značajkama pruge i s mjestima stalnih signala prije nailaska na sljedeću pružnu dionicu.
4. Ako strojovođa na nekoj pruzi ili pružnoj dionici nije vozio dulje od 12 mjeseci, tada prije nego se ponovno rasporedi na vožnju na tu prugu ili pružnu dionicu mora proći postupak upoznavanja pruge.
Strojovođa koji u nekome kolodvoru stalno obavlja manevarske poslove, mora biti upoznat s dijelom kolodvorskoga poslovnog reda koji se odnosi na njegov rad.
5. Kada se strojovođa mora rasporediti za vožnju vlaka na nepoznatoj pruzi, tada mu mora biti dodijeljen pilot koji dobro poznaje prilike na dotičnoj pruzi kako bi ga pravodobno upozoravao na signale i signalne oznake te na karakteristična mjesta na pruzi i u službenim mjestima.

6. Pod pojmom pilota podrazumijeva se i tu dužnost smije obnašati samo strojovođa ili instruktor vuče vlakova koji dobro poznaje prilike na pruzi. Pilot i strojovođa odgovorni su za to da vožnja vlaka bude sigurna i uredna. Pilot najmanje mora poznavati rukovanje kočnicom vučnoga vozila, s čime ga je strojovođa obvezan upoznati pri dolasku na vučno vozilo.
7. Kada strojovođa biva određen da na pruzi susjedne željeznice vlak vozi dalje od pograničnoga kolodvora ili od kolodvora smjene prometa, tada mu susjedna željeznička uprava obvezatno mora dodijeliti pilota.
- 1 | 8. Kada strojovođa vučnim vozilom neke serije nije upravljao dulje od 12 mjeseci, tada najmanje jednom po danu i jednom po noći mora biti upućen na vožnju pod nadzorom i potom ne polaže poseban ispit.
9. Strojovođa koji nakon polaganja praktičnoga ispita nije radio na tome radnom mjestu jer je sa željeznice izbivao dulje od 12 mjeseci, prije ponovnoga rasporeda na radno mjesto strojovođe mora upoznati prugu i obnoviti poznavanje upravljanja vučnim vozilom, što provjerava tročlano povjerenstvo koje imenuje mjerodavni šef jedinice za vuču vlakova.
10. Strojovođa potiskivalice mora poznavati prugu na kojoj potiskuje vlak i ne može voziti uz pilotovu pomoć.
11. Kada je zaposjedanje predviđeno u dvoposjedu te se na vučnom vozilu nalaze dvojica strojovođa, tada drugi strojovođa obnaša dužnost pomoćnika strojovođe.
12. Kada je zbog uvjeta na pruzi ili posebnih uvjeta Pravilnikom o vuči vlakova propisano da se vučnim vozilom upravlja u dvoposjedu, tada vježbenik za strojovođu koji ima položen stručni ispit za pomoćnika strojovođe ili za strojovođu vuče druge vrste obnaša također dužnost pomoćnika strojovođe.
13. Kada vučno vozilo ima dvije upravljačnice, strojovođa se mora nalaziti u prednjoj upravljačnici u voznom smjeru vlaka. Kada vučno vozilo ima jednu upravljačnicu, strojovođa se mora nalaziti za upravljačkim stolom s desne strane vučnog vozila u voznom smjeru vlaka. Kod praćenih manevarskih vožnji dopuštena je vožnja iz stražnje upravljačnice u odnosu na smjer kretanja, a pratitelj se mora nalaziti na čelu u smjeru kretanja vučnoga vozila.

PRIPREMA ZA RAD

Članak 5.

a) Javljanje strojnoga osoblja na rad

1. Na temelju postojećih turnusa strojnoga osoblja izrađuje se mjesečni radni raspored, koji je identičan za sve osoblje koje vlakove vozi u tome turnusu. Na temelju mjesečnoga radnog rasporeda izrađuje se dnevni raspored za idući dan po kojemu se strojno osoblje javlja na rad. Ako se mijenja mjesečni radni raspored, strojno osoblje o tomu mora biti obaviješteno sedam dana prije početka primjene. Ako se zbog tehnološke potrebe mora promijeniti dnevni raspored koji je već počeo, tada on može biti promijenjen u okviru predviđenoga trajanja smjene.
2. Strojno osoblje obvezno je na vrijeme javiti se dispečeru vuče vlakova, pri čemu mora biti odmoreno i sposobno za rad te propisno odjeveno. Službena odjeća na kojoj postoje HŽ-ove oznake ne smije se nositi u kombinaciji s civilnom odjećom.
3. Kada se strojno osoblje javlja na rad, obvezno je pregledati knjigu priopćenja i svojim potpisom potvrditi da je upoznato s izdanim priopćenjem.
4. Kada se javlja na rad, strojovođa od dispečera vuče vlakova preuzima strojni list u koji su podatci upisani u skladu s odredbama Upute o evidencijama vuče te ključeve vučnoga vozila onda ako se oni nalaze kod dispečera.

b) Preuzimanje vučnoga vozila

1. Strojovođa vučno vozilo izravno preuzima od dispečera vuče vlakova ili od strojovođe, a neizravno preko primopredajne knjige.
2. Dispečer vuče vlakova ili strojovođa koji predaje vučno vozilo obvezan je strojovođu koji preuzima vučno vozilo usmeno obavijestiti o tome u kakvu je stanju vozilo. Kada se vučno vozilo preuzima neizravno, pa kod primopredaje nije prisutan dispečer ili drugi strojovođa, tada se sa stanjem vučnoga vozila što ga preuzima strojovođa upoznaje preko primopredajne knjige.
3. Strojovođa koji na kolodvoru ili nekome drugom mjestu na pruzi izravno predaje vučno vozilo, obvezan je strojovođu koji preuzima vučno vozilo usmeno obavijestiti o tome u kakvu je stanju vozilo, a on prije nego što njime počne upravljati obvezan je primiti na znanje sadržaj naloga što ih je zaprimio prethodni strojovođa.
4. Zamjena vučnih vozila bez odobrenja dispečera vuče vlakova nije dopuštena.

c) Pregled i priprema vučnoga vozila

1. Kada dođe do vučnoga vozila, strojovođa je s tla obvezan pregledati vučno vozilo kako bi uočio možebitno oštećenje ili nedostatak pojedinih dijelova na njemu te da bi provjerio ispravnost odbojnika, poluspojka i kvačila, kao i to jesu kvačila na vučnom vozilu gdje je to predviđeno opremljena zaštitnom navlakom.
2. Kod dizelskih vučnih vozila pomoćnik strojovođe, ili pak strojovođa onda ako nema pomoćnika strojovođe, provjerava količinu goriva u glavnom spremniku za gorivo. Ako vučno vozilo nije propisno namireno odnosno ako strojovođa procijeni da količina goriva nije dostatna za to da se obavi predviđeni rad, o tome će obavijestiti dispečera vuče vlakova i zatražiti da se vozilo namiri gorivom.
3. Vučno vozilo u dostatnoj količini mora biti namireno uljem i pijeskom, o čemu brigu vodi radnik kojemu je to posao. Namirenost vučnoga vozila uljem i pijeskom provjerava pomoćnik strojovođe ili pak strojovođa onda ako nema pomoćnika strojovođe. Ako se ustanovi da vozilo nije namireno, strojovođa će o tome obavijestiti dispečera vuče vlakova i zatražiti namirivanje.
4. Kada strojovođa uđe u upravljačnicu vučnoga vozila, u primopredajnoj knjizi provjerava je li prethodno zatraženi popravak obavljen. Ako kvar ili smetnja nisu otklonjeni, tada o uočenom propustu obavješćuje dispečera vuče vlakova, koji dalje poduzima što je potrebno. Ako zatraženi popravak nije izravno vezan uza sigurnost rada strojnoga osoblja i prometnu sigurnost, strojovođa može preuzeti takvo vozilo. Zatraženi popravak mora biti obavljen na prvome servisnom pregledu.
5. Vučno vozilo mora biti opremljeno opremom propisanom za vozila njegove serije. Kada strojovođa provjerom ustanovi da vučno vozilo nije opremljeno na propisan način, zatražit će od dispečera vuče vlakova da se oprema kompletira kako je propisano.
6. Ako vučno vozila ima pomoćnika strojovođe, tada on provjerava njegovu opremljenost propisanom opremom.
7. Radnik kojemu je u dužnost stavljeno da vučna vozila namiruje opremom, alatom i priborom, na raspolaganju mora imati dostatnu količinu ispravne i odgovarajuće opreme, alata i pribora. Knjižicama voznoga reda i zamjenskim listićima vučna vozila oprema školski instruktor u suradnji s instruktorom vuče vlakova ili dispečerom vuče vlakova.
8. Između dvaju servisnih pregleda vučnoga vozila ili u vuči vlakova gdje servisni pregled nije organiziran upravljačnicu i čelna stakla čisti radnik vuče kojega odredi šef vuče vlakova. Ako nema takva radnika, tada u sklopu pripreme čistoću održava pomoćnik strojovođe.

9. Kada stavi vučno vozilo u pogon i prije nego što iziđe iz kruga vuče vlakova, strojovođa provjerava:
  - a) ispravnost autostop-uređaja, brzinomjera, uređaja za održavanje budnosti, radiodispečerskoga uređaja, rasvjete, sirene, kočnica, brisača stakla, uređaja za pjeskarenje, uređaja za upravljanje (kontrolera), instrumenata i zaštitnih uređaja te drugo prema tipu i vrsti vučnoga vozila
  - b) stanje plomba na svim uređajima na kojima je propisano plombiranje i stanje opreme vučnoga vozila.
  - c) ispravnost kočnica provjerom u mjestu
  - d) imali li vučno vozilo pripadajuću ručicu za uključivanje i isključivanje grijanja na kojoj je utisnut broj toga vozila
  - e) ispravnost rada uređaja za grijanje vlaka odnosno klima-uređaja te grijanja i klima-uređaja u upravljačnici.
  - f) je li ručna kočnica otpuštena te ima li smetnji za vožnju po kolosijeku
12. Vrijeme potrebno da se pregleda i pripremi vučno vozilo određuje se u skladu s elementima propisanim za primitak i završetak službe strojnoga osoblja. Ti elementi ovise o vrsti vučnoga vozila, o udaljenosti vuče vlakova od kolodvora i o samom kolodvoru. Elemente pripremno-završne službe određuje povjerenstvo koje imenuje Služba za vuču vlakova, i to nakon svake tehničko-tehnološke promjene koja dovede do promjene tih elemenata.

ZAKAPČANJE I RASKAPČANJE VUČNIH VOZILA

Članak 6.

1. U krugu vuče vlakova vučna vozila s vijčanim kvačilom međusobno zakapča i otkapča skretničar-manevrist u vuči. Ako ne postoji takav radnik, tada taj posao obavlja pomoćnik strojovođe vučnoga vozila koje će biti vozno ili pak drugo u odnosu na vozni smjer vlaka.
Kabel za prijenos upravljačkih naredaba spaja i razdvaja pomoćnik strojovođe vučnoga vozila koja će biti vozno ili pak drugo u odnosu na vozni smjer vlaka, koristeći se pritom kabelom vučnoga vozila koje zaposjeda.
2. Kada je vučno vozio zaposjednuto samo strojovođom, kabel za prijenos upravljačkih naredaba spaja i razdvaja strojovođa na isti način na koji to radi pomoćnik strojovođe.
3. Izvan kruga vuče vlakova vučna vozila za vlak i međusobno zakapča i otkapča kolodvorsko osoblje, a kabel za prijenos upravljačkih naredaba spaja i razdvaja pomoćnik strojovođe. Ako je vučno vozilo zaposjednuto samo strojovođom, tada on spaja i razdvaja kabel za prijenos upravljačkih naredaba.

4. Kada su motorni vlakovi opremljeni automatskim i poluautomatskim kvačilom, tada zakapčanje i raskapčanje u krugu vuče vlakova i izvan njega obavlja strojovođa.
5. Kada se dva vučna vozila na kojima postoje pomoćnici strojovođe spajaju ili razdvajaju na području kolodvora gdje nema kolodvorskoga osoblja, tada kabele za prijenos upravljačkih naredaba spaja pomoćnik strojovođe vučnoga vozila koje dočekuje drugo, a razdvaja ih pomoćnik strojovođe vučnoga vozila koje ostaje. Ako su vučna vozila zaposjednuta samo strojovođom, tada kabele na isti način spajaju i razdvajaju strojovođe.

a) Postupak kod zakapčanja i raskapčanja vučnih vozila s vijčanim kvačilom

1. Prije nego se kod vučnih vozila s vijčanim kvačilima pristupi međusobnomu kopčanju, potrebno je provjeriti:
  - je li vučna i odbojna naprava ispravna
  - propušta li slavina glavnoga voda i slavina voda glavnoga spremnika zrak
  - jesu li zračne poluspojke prohodne za zrak, što se provjerava otvaranjem slavina i ispuhivanjem kondenzata i drugih mehaničkih nečistoća
  - jesu li zračne poluspojke u ispravnom stanju i u propisanom položaju (tj. zakvačene za predviđene držače da bi se spriječio ulazak prljavštine, snijega i sl.)
  - jesu li vanjske gumene brtve zračnih priključaka čiste i neoštećene
  - jesu li utičnice vodova daljinskoga upravljanja u ispravnom stanju, a vod u propisanom položaju
  - jesu li utičnice voda električnoga grijanja u ispravnom stanju.
2. Pošto pregleda kvačilo i druge elemente za zakapčanje i spajanje, strojovođa pokreće vučno vozilo i zaustavlja ga na oko metar ispred vučnoga vozila s kojim ga spaja, potom ga ponovno pokreće i prilazi vučnomu vozilu koje stoji.
3. Kada se vučna vozila zakopčaju vijčanim kvačilom, strojovođa mora provjeriti:
  - je li kvačilo ispravno zakopčano za drugo vozilo
  - jesu li poluspojke glavnoga voda ispravno spojene
  - jesu li slavine glavnoga voda (crvene) u otvorenom položaju
  - jesu li poluspojke voda glavnoga spremnika ispravno spojene
  - jesu li slavine voda glavnoga spremnika (bijele) u otvorenom položaju
  - jesu li vodovi za daljinsko upravljanje spojeni.

b) Postupak kod zakapčanja i raskapčanja motornih vlakova s poluautomatskim kvačilom

1. Poluautomatsko kvačilo motornih vlakova je uređaj kojim se mehanički spoj motornih vlakova za vuču ostvaruje automatski, a zračni i električni vodovi za upravljanje moraju se spojiti posebno.

2. Prije nego se pristupi međusobnomu kopčanju, potrebno je:
  - skinuti zaštitne navlake i spremite ih u upravljačnice
  - provjeriti je li mehanička brava odsunjena (deblokirana), tj. je li glavna zaporna poluga uvučena dostatno duboko u kućište glave kvačila i ne prelazi li nalijegajuću površinu glave kvačila. Ako nije tako, onda se glavna zaporna poluga u taj položaj dovodi pomoću ručice za ručno raskapčanje.
  - provjeriti leži li trn zaporne poluge čvrsto u vodiličnu utoru
  - provjeriti propuštaju li povratni ventil glavnoga voda i ventil voda glavnoga spremnika zrak
  - provjeriti jesu li vanjske gumene brtve zračnih priključaka čiste i neoštećene
  - provjeriti jesu li električni upravljački vodovi u ispravnom stanju i u propisanom položaju.
3. Zakapčanje valja izvoditi ovim redoslijedom:
  - pošto se pregledaju kvačilo i drugi elementi za kopčanje i spajanje, strojovođa pokreće motorni vlak i zaustavlja ga na oko metar ispred motornoga vlaka s kojim se spaja, potom ga ponovno pokreće, pri čemu do zakapčanja dolazi auto-matski
  - spojiti gumene poluspojke glavnoga voda i uključiti slavine
  - spojiti gumene poluspojke voda glavnih spremnika i uključiti slavine
  - otvoriti zaštitne poklopce priključnih kutija i spojiti električne vodove za upravljanje.
4. Raskapčanje valja izvoditi ovim redoslijedom:
  - rastaviti električne vodove za upravljanje i zatvoriti poklopce za zaštitu priključnih kutija
  - zatvoriti slavine voda glavnoga spremnika i rastaviti gumene poluspojke
  - zatvoriti slavine glavnoga voda i rastaviti gumene poluspojke
  - povući ručicu za raskapčanje poluautomatskoga kvačila u smjeru strelice i odvojiti kvačila.
5. Pošto se izvede raskapčanje, potrebno je:
  - odvojiti vozila pokretanjem jedne od motornih garnitura,
  - postaviti zaštitne navlake na kvačila.

c) Postupak kod zakapčanja i raskapčanja motornih vlakova s automatskim kvačilom

1. Automatsko kvačilo motornih vlakova je uređaj kojim se automatski ostvaruje mehanički spoj motornih vlakova za vuču, kao i spoj zračnih vodova glavnoga voda i voda glavnih spremnika te električnih vodova za upravljanje. Električno grijanje mora se spajati i rastavljati posebno.

2. Kada se automatski spajaju zračni vodovi, tada kod pojedinih vrsta automatskih kvačila strojovođa na samom kvačilu iznimno mora otvoriti odnosno zatvoriti slavine na tim vodovima.
3. Prije nego se pristupi međusobnomu kopčanju, potrebno je:
  - skinuti zaštitne navlake i spremiti ih u upravljačnice
  - provjeriti je li mehanička brava odsunjena (deblokirana), tj. je li glavna zaporna poluga uvučena dostatno duboko u kućište glave kvačila i ne prelazi li nalijegajuću površinu glave kvačila. Ako nije tako, onda se glavna zaporna poluga u taj položaj dovodi pomoću ručice za ručno raskapčanje.
  - provjeriti leži li trn zaporne poluge čvrsto u vodiličnu utoru
  - provjeriti propuštaju li povratni ventil glavnoga voda i ventil voda glavnoga spremnika zrak
  - provjeriti jesu li vanjske gumene brtve zračnih priključaka čiste i neoštećene
  - provjeriti jesu li utičnice voda električnoga grijanja u ispravnom stanju i u propisanom položaju
4. Zakapčanje se izvodi ovim redoslijedom:
  - pošto se pregledaju kvačilo i drugi elementi za zakapčanje i spajanje, strojovođa pokreće motorni vlak i zaustavlja ga na oko metar ispred motornoga vlaka s kojim se spaja, potom ga ponovno pokreće, pri čemu do zakapčanja dolazi automatski
  - nakon završetka zakapčanja potrebno je provjeriti položaj isključnih slavina za glavni vod i za vod glavnih spremnika. Ako su slavine isključene, potrebno ih je uključiti.
  - spojiti vodove za električno grijanje.
5. Raskapčanje izvodi ovim redoslijedom:
  - rastaviti vodove za električno grijanje
  - zatvoriti slavine za glavni vod i za vod glavnih spremnika
  - aktivirati u upravljačnici uređaj za zračno (pneumatsko) raskapčanje. Ako taj uređaj nije ugrađen ili ako raskapčanje nije moguće izvesti zbog kvara, tada je raskapčanje moguće izvesti i ručno potezanjem ručice.
6. Pošto završi raskapčanje, potrebno je:
  - odvojiti vozila pokretanjem jedne od motornih garnitura
  - zatvoriti poklopce kutije električnih kontakata onda ako se poklopci ne zatvore sami
  - postaviti zaštitne navlake na kvačila.

GRIJANJE, KLIMATIZACIJA I RASTVJETA VLAKA

Članak 7.

1. Postupak rukovanja sustavom grijanja vlaka, klimatizacijom (onda ako je ugrađena) i rasvjetom prostora za putnike propisan je posebnim uputama i posebice za svako vučno vozilo.
2. Ako uređaj za grijanje vlaka na vučnom vozilu dok ono vuče vlak postane neispravan, tada strojovođa mora pokušati otkloniti kvar. Ako to nije moguće učiniti, strojovođa u najpogodnijem kolodvoru vučno vozilo mora proglasiti neispravnim za daljnju vožnju i dispečera vuče vlakova obavijestiti o neispravnosti.

a) Uređaj za grijanje vlaka na lokomotivama

1. Uređajem za grijanje vlaka na lokomotivi rukuje strojovođa.
2. Ako uređaj za grijanje vlaka nije ispravan, tada u jedinici za vuču vlakova lokomotiva ne smije biti predana strojovođi.

b) Uređaji za grijanje, klimatizaciju i rasvjetu na motornim vlakovima

1. Uređajima za grijanje, klimatizaciju i rasvjetu na motornim vlakovima rukuje strojovođa.
2. U jedinici za vuču vlakova motorni vlak ne smije biti predan strojovođi onda:
  - ako u sezoni grijanja sustav grijanja vlaka nije ispravan
  - ako sustav klimatizacije nije ispravan
  - ako rasvjeta prostora za putnike ne funkcionira ispravno.

MANEVIRANJE MOTORNIM VLAKOM

Članak 8.

1. Motornim vlakom strojovođa smije manevrirati samo iz upravljačnice koja je okrenuta u voznom smjeru.
2. Motorni vlak drugim motornim vlakom dopušteno je manevrirati samo onda ako oba vlaka imaju jednako kvačilo.
3. Uz uporabu pripadajućega pomoćnog kvačila motorni vlak moguće je manevrirati i lokomotivom

4. Svako manevriranje motornim vlakom obvezatno mora pratiti manevrist-skretničar koji daje potrebne signalne znake, osim onda kada se manevriranje obavlja po signalnim znacima manevarskih signala.

POMOĆNO KVAČILO I POSTUPAK NJEGOVE UPORABE

Članak 9.

1. Kada motorni vlak i motorni vagoni imaju poluautomatsko ili automatsko kvačilo, tada se kod njihova zakapčanja za vučno vozilo opremljeno vijčanim kvačilom rabi pomoćno kvačilo.
2. Kada se motorni vlak pomoćnim kvačilom zakapča za vučno vozilo, tada se ostvaruje samo mehanički spoj, a zračni vodovi moraju se spojiti ručno onda ako postoji takva mogućnost.
3. U jedinici za vuču vlakova zakapčanje pomoćnim kvačilom izvode strojovođa i skretničar-manevrist ili pak strojovođa i pomoćni radnik u vuči.
Izvan jedinice za vuču vlakova zakapčanje pomoćnim kvačilom izvode strojovođa i kolodvorsko osoblje ili pak strojovođa i vlakopravno osoblje.
4. Postupak zakapčanja pomoćnim kvačilom je sljedeći:
  - skinuti zaštitnu navlaku i spremiti je u upravljačnicu
  - provjeriti vizualno ispravnost kvačila motornoga vlaka i ispravnost pomoćnoga kvačila
  - zakopčati pomoćno kvačilo na lokomotivsku kuku i poravnati osi pomoćnoga i glavnog kvačila
  - vožnjom lokomotive brzinom koraka zakopčati pomoćno kvačilo na motorni vlak
  - spojiti gumene poluspojke s glavnim vodom i vodom glavnih spremnika te uključiti čelne slavine.
5. Postupak za raskapčanje pomoćnoga kvačila je sljedeći:
  - zatvoriti čelne slavine i razdvojiti gumene poluspojke glavnoga voda i napojnoga voda
  - ručno razdvojiti kvačilo i pomoćno kvačilo potezanjem ručice
  - skinuti pomoćno kvačilo i spremiti ga na mjesto predviđeno u motornom vlaku
  - na kvačilo motornoga vlaka postaviti zaštitnu navlaku.

VOŽNJA VUČNOGA VOZILA DO GRANIČNIKA

Članak 10.

1. Vožnju vučnoga vozila do graničnika strojovođa obavlja propisanom brzinom slijedeći signalne znake koje mu daje skretničar-manevrist. U onim jedinicama za vuču vlakova gdje ne postoje takvi radnici, vožnju do graničnika strojovođa obavlja po svojem nahođenju onda ako poslovnim redom te jedinice nije propisano drugačije.
2. Prije nego se pokrene vučno vozilo potrebno je uvjeriti se u to da nema smetnji za vožnju po kolosijeku i dati signalni znak »Pazi«.
3. Ako na graničniku pri izlazu iz kruga vuče vlakova postoji skretničar-manevrist, strojovođa mora vučno vozilo obavezno zaustaviti na graničniku gdje predaje strojni list dotičnom radniku radi upisa podataka u skladu s odredbama Upute o evidencijama vuče.

VOŽNJA VUČNOG VOZILA OD GRANIČNIKA DO VLAKA

Članak 11.

1. Od graničnika strojovođa nastavlja vožnju po signalnom znaku skretničara-manevrista u vuči koji je prije toga od mjerodavnoga kolodvorskog radnika pribavio odobrenje za daljnju vožnju i strojovođi predao potvrđeni strojni list.
2. Kada prijeđe graničnik i dođe na kolodvorsko područje, strojovođa postupa po signalnim znacima kolodvorskog osoblja ili po signalnim znacima manevarskih signala.
3. Strojovođa zaustavlja vučno vozilo na oko metar ispred vagona ili vučnoga vozila s kojim ga spaja, potom ga ponovno pokreće i polagano prilazi vozilu koje stoji.
4. Pošto završi zakapčanje, strojovođa vozne lokomotive obvezan je provjeriti je li lokomotiva ispravno zakopčana za prvi vagon, a strojovođa zaprežne lokomotive mora provjeriti je li ona ispravno zakopčana za voznu lokomotivu.
5. Strojovođa vizualno provjerava je li lokomotivsko kvačilo pravilno i ispravno zakvačeno za vagonsku kuku, jesu li zračne poluspojnice spojene ispravno i pravilno, jesu li čelne slavine otvorene te jesu li kabeli električnoga grijanja na vlakovima s prijevozom putnika spojeni.
6. Pošto ustanovi da je lokomotive s prvim vagonom spojena pravilno i ispravno, strojovođa i pregledač vagone pristupaju izvedbi kočnoga pokusa, a kod vlaka s prijevozom putnika i izvedbi pokusa grijanja.

7. Na zahtjev kolodvorskoga ili vlakopravnog osoblja strojno osoblje predaje završnu signalnu pločicu.
8. Prije nego što pokrene vlak, strojovođa preuzima i potpisuje popratne isprave vlaka i postupa u skladu s odredbama Prometnog pravilnika.

POSTUPAK PRI POLASKU VLAKA I IZLASKU IZ KOLODVORA

Članak 12.

1. Pošto se uvjeri u to da nema smetnji za izlazak iz kolodvora i da su ispunjeni uvjeti za to da se vlak otpremi na propisan način, strojovođa oprezno i postupno pokreće vlak i ubrzava ga do propisane brzine.
2. Dok pokreće vlak i izlazi iz kolodvora, strojno osoblje pazi na signalne znake, položaje skretnica te na vožnju vlakova i manevarskih sastava na susjednim kolosijecima. Ako primijeti bilo kakvu opasnost ili uoči dobiveni signalni znak »Stoj« ili »Opasnost«, tada koči i poduzima druge postupke da bi zaustavilo vlak.
3. Kada kod pokretanja vlaka iz kolodvora strojovođa zaustavi vlak zato što mu je kolodvorsko osoblje dalo signalni znak »Stoj« ili kada dođe do nepredviđenoga zaustavljanja vlaka, tada strojovođa ne smije pokrenuti vlak dotle dok mu prometnik vlakova opet ne dadne signalni znak "Polazak".
4. Dok vlak izlazi iz kolodvora, strojovođa se na skretničkom području ne smije koristiti pjeskarenjem.

POSTUPAK PRI VOŽNJI VLAKA NA PRUZI I NADZOR NAD RADOM VUČNOGA VOZILA ZA VOŽNJE

Članak 13.

1. Strojovođa mora voziti vlak propisanom brzinom, održavati vozno vrijeme, postupiti po signalnim znacima i signalnim oznakama uz prugu te zaustavljati vlak u službenim mjestima predviđenima voznim redom. Ako vlak kasni, strojovođa će voziti najvećom brzinom dopuštenoj na dotičnoj pruzi onda ako mu je to propisano knjižicom voznoga reda i po mogućnosti skratiti kašnjenje.
2. Kada je vidik u daljinu spriječen zbog magle, vijavice ili drugih vremenskih nepogoda, tada strojovođa voznu brzinu vlaka mora prilagoditi mogućnostima opažanja signalnih znakova i signalnih oznaka.

3. Pošto se vlak s prijevozom putnika zaustavi na stajalištu radi izlaska i ulaska putnika, strojovođa nastavlja vožnju kada dobije signalni znak »Spremno za polazak« vodeći računa o tome da ne pokrene vlak prije vremena predviđenoga voznim redom. Na motornim vlakovima gdje se vratima rukuje iz upravljačnice, strojovođa zatvara vrata i odlučuje o polasku.
4. Kada na vlaku nema vlakovođe, tada strojovođa popunjava lokomotivski list i putni list.
5. Kada vlak vuku dvije lokomotive spregnute na njegovu čelu ili kada ga uz lokomotivu na čelu gura i potiskivalica, tada strojno osoblje na drugoj lokomotivi ili na potiskivalici prati vožnju, rad uređaja lokomotive koju zaposjeda i osluškuje zvučne signalne znake strojnoga osoblja. U slučaju opasnosti poduzima postupak za smanjivanje brzine ili za zaustavljanje vlaka.
6. Kada se vučnim vozilom upravlja u dvoposjedu, tada je pomoćnik strojovođe svaki signalni znak obavezan glasno priopćiti strojovođi.
7. Kada dvije garniture motornoga vlaka ili više njih voze spojeno, tada strojno osoblje na drugom vlaku prati vožnju, ispravnost rada uređaja motornoga vlaka što ga zaposjeda i zvučne signalne znake strojnoga osoblja. U slučaju opasnosti poduzima postupak za smanjivanje brzine ili za zaustavljanje vlaka.
8. Strojovođa odlučuje samostalno o postupcima koji nisu propisani, s time da u svakom slučaju zadrži prisebnost, da reagira brzo i da poduzme mjere u interesu sigurnoga tijeka željezničkoga prometa.
9. Dok je vučno vozilo zaposjednuto strojnim osobljem, strojovođa odlučuje o tehničkim pitanjima koja se tiču vučnoga vozila.
10. Dok traje vožnja vlaka, strojno osoblje po zvuku i uz pomoć kontrolnih instrumenata prati kako rade uređaji vučnoga vozila. Za vrijeme rada strojovođa je odgovoran za ispravno upravljanje vučnim vozilom, a jedinica za vuču vlakova ili radionica koja održava vučno vozilo odgovorna je za njegov pravilan rad. Ako strojovođa primijeti bilo kakvu neispravnost koja može utjecati na prometnu sigurnost ili pak prouzrokovati kvar i oštećenje na vučnom vozilu, tada odmah mora zaustaviti vozilo i unutar svojih mogućnosti poduzeti mjere za otklanjanje neispravnosti. Ako neispravnost ne može otkloniti sâm, treba zatražiti pomoć.
11. Ako strojovođa za vožnje vlaka na pruzi na njemu primijeti bilo kakvu neispravnost koja bi mogla utjecati na prometnu sigurnost, zaustavit će vlak i poduzeti sve što je u njegovoj moći da vlak doveze do prvoga kolodvora. Kada ustanovi da ne može otkloniti uočene neispravnosti, zatražit će pomoć.

12. Ako dođe do raskinuća vlaka koji vozi u režimu »sv. bez«, tada strojovođa do dolaska pomoćne lokomotive samo osigurava vlak od samopokretanja ako procijeni da je to potrebno. Za to vrijeme ručica kočnika mora biti u nekome od kočnih položaja.
13. Dok vlak vozi na pruzi, strojovođa se po vlastitu nahođenju koristi reflektorskim svjetlima radi njezina osvjetljavanja.

ULAZAK, ZAUSTAVLJANJE I ZADRŽAVANJE VLAKA U SLUŽBENOM MJESTU

Članak 14.

1. U kolodvor strojovođa ulazi propisanom brzinom, prati signalne znake stalnih signala, signalnih oznaka i kolodvorskoga osoblja te zaustavlja vlak na predviđenom mjestu.
2. Kada strojovođa zaustavlja vlak, tada se kočnicom mora služiti na način propisan odredbama Upute o kočenju.
3. Kada se na motornim vlakovima vratima rukuje sa središnjega mjesta, strojovođa otvara vrata pošto zaustavi vlak.
4. Ako za vožnje motornoga vlaka nastane kvar na uređaju za zatvaranje vrata sa središnjega mjesta, vožnju motornoga vlaka na kojemu je uređaj za zatvaranje vrata isključen strojovođa smije nastaviti onda ako je o tome obavijestio konduktera i prometnika vlakova u kolodvoru. U takvim uvjetima kod polaska vlaka primjenjuju se odredbe propisane za otpremu klasičnog vlaka s prijevozom putnika. Vožnja motornoga vlaka na kojemu je uređaj za zatvaranje vrata sa središnjega mjesta isključen dopuštena je dotle dok vlak ne stigne u domovni kolodvor ili pak u okretišni kolodvor gdje je moguće otkloniti kvar.

DOLAZAK VLAKA U KRAJNI KOLODVOR

Članak 15.

1. U kolodvor strojovođa ulazi propisanom brzinom, prati signalne znake stalnih signala, signalnih oznaka i kolodvorskog osoblja te zaustavlja vlak na predviđenom mjestu.
2. Strojovođa od kolodvorskoga radnika ili od vlakopravnoga osoblja preuzima završnu signalnu pločicu.

3. Ako je za vožnje vlaka strojno osoblje primijetilo neku neispravnost na vlaku, osobito na automatskoj kočnici na vagonu, o tome mora obavijestiti pregledača vagona kako je to propisano Uputom o kočenju vlakova. Ako u kolodvoru nema pregledača vagona, o neispravnostima uočenima za vožnje vlaka strojno osoblje obavješćuje prometnika vlakova.

VOŽNJA VUČNOGA VOZILA OD VLAKA DO GRANIČNIKA I RASPPEMA

Članak 16.

1. Pošto se vučno vozilo otkopča od vagona, strojovođa postupa po signalnim znacima kolodvorskog osoblja ili signalnim znacima manevarskih signala.
2. Ovisno o tome za što je vučno vozilo namijenjeno dalje, strojovođa njime upravlja do drugoga vlaka ili pak do mjesta predviđenoga za smještaj te ga rasprema.

a) Smještaj, rasprema i nadzor nad vučnim vozilom u kolodvoru

1. Kada se vučno vozilo smješta i rasprema na kolodvorskom području, dolaskom na kolosijek za smještaj strojovođa je obvezan:
  - staviti sve uređaje izvan pogona
  - osigurati vozilo od samopokretanja
  - popuniti primopredajnu knjigu
  - ispustiti kondenzat na mjestima predviđenima za to ako nema pomoćnika strojovođe, inače to radi pomoćnik strojovođe
  - zaključati upravljačnice vučnoga vozila
  - ključeve predati prometniku vlakova na čuvanje ako u kolodvoru nema dispečera vuče
2. Ako se u zimskom razdoblju uređaji na vučnom vozilu ne isključuju iz pogona, tada vozilo smješteno na kolodvorski kolosijek mora biti zaposjednuto.

b) Smještaj, rasprema i nadzor nad vučnim vozilom u krugu vuče vlakova

1. Vučna vozila koja ulaze u krug jedinice za vuču vlakova moraju se obvezatno zaustaviti na graničniku.
2. Na graničniku strojovođa predaje strojni list skretničaru-manevristu u vuči vlakova, koji postupa u skladu odredbama Upute o evidencijama vuče. Ako vučno vozilo ne odlazi na mjesto za namirivanje gorivom, tada skretničar-manevrist u vuči vlakova strojovođu mora obavijestiti o daljnjem postupku s vučnim vozilom.

3. Daljnja vožnja vučnoga vozila obavlja se po signalnim znacima skretničara-manevrista u vuči.
4. Ako graničnik nije zaposjednut i ako nema skretničara-manevrista, tada strojovođa daljnju vožnju nastavlja po vlastitom nahođenju onda ako poslovnim redom dotične vuče vlakova nije propisano drugačije.
5. Pošto vučno vozilo uđe u krug jedinice za vuču vlakova, za iduću vožnju mora se potpuno namiriti gorivom, mazivom, vodom za rashladni sustav i pijeskom te opremiti pripadajućom opremom. Iznimku od toga čine vučna vozila koja se zbog pregleda ili popravka povlače iz prometa.
6. Kada se glavni spremnik goriva namiruje gorivom, strojovođa ga je obavezan otključati, biti prisutan pokraj vozila dok traje namirivanje, očitati izdanu količinu goriva, provjeriti odgovara li količina goriva upisana u tiskanicu za gorivo prethodno očitanoj količini te potom zaključati glavni spremnik goriva.
7. Primopredaju vučnoga vozila između strojovođe i dispečera vuče vlakova ili dežurnoga strojovođe moguće je obaviti:
  - na mjestu gdje se vozilo namiruje gorivom - pošto završi namirivanje
  - na mjestu gdje će vozilo čekati daljnji rad - pošto se vozilo koje čeka na rad zaustavi na kolosijeku za smještaj.
8. Kada se vučno vozilo smješta u krugu jedinice za vuču vlakova, dolaskom na kolosijek za smještaj strojovođa je obavezan:
  - staviti sve uređaje izvan pogona
  - osigurati vozilo od samopokretanja
  - popuniti primopredajnu knjigu
  - zaključati upravljačnice vučnoga vozila
  - predati dispečeru vuče vlakova ključeve sa strojnim listom, a kod dizelskih vučnih vozila i tiskanicu za gorivo i mazivo.
9. Kada predaje strojni list i tiskanicu za gorivo, strojovođa usmeno obavješćuje dispečera vuče vlakova o stanju i ispravnosti vučnoga vozila.
10. Dizelska vučna vozila koja su u zimskom razdoblju smještena izvan hala depoa unutar kruga jedinice za vuču vlakova, moraju biti u pogonu onda ako nisu opremljena uređajem za predgrijavanje i moraju biti pod nadzorom.
11. Vučna vozila koja su u pogonu i vučna vozila koja nisu u pogonu, u krugu jedinice za vuču nadzire dispečer vuče vlakova ili dežurni strojovođa.
12. Kada vučno vozilo ulazi u depo radi planiranoga održavanja ili popravka koji se zahtijeva, tada ga strojovođa smješta na predviđeni kolosijek u depou ili ispred de-

poa. U primopredajnu knjigu strojovođa upisuje to koji je popravak potrebno obaviti i provodi postupak za smještaj vozila, koji je jednak postupku kada se vučno vozilo smješta u očekivanju rada.

ODRŽAVANJE VUČNIH VOZILA

Članak 17.

1. Vučna vozila održavaju se u skladu s odredbama Pravilnika o održavanju vučnih vozila. Zabranjeno je da strojovođa sâm i bez znanja mjerodavnih u jedinici za vuču vlakova, na opremi i uređajima dizelskoga ili električnoga vučnog vozila koje mu je dodijeljeno izvodi bilo kakve radove koji nisu u skladu s propisima o njihovu održavanju.
2. Strojovođa ne smije pregledati ili popravljati visokonaponsku opremu ili opremu pomoćnih uređaja na električnome vučnom vozilu onda kada je ispod kontaktne mreže podignut pantograf, bez obzira na to je li kontaktna mreža pod naponom ili nije, kao ni na opremi pomoćnih uređaja koji su u pogonu.
3. Dok se ne obavi pregled vučnoga vozila i dok se to ne potvrdi u dispečerskoj knjizi, dotle vučno vozilo ne smije izići s mjesta pregleda niti biti predano u jedinicu za vuču vlakova.

POSTUPAK KADA STROJNO OSOBLJE POSTANE NESPOSOBNO ZA DALJNJU VOŽNJU VLAKA

Članak 18.

1. Kada strojovođa tijekom vožnje vlaka iz zdravstvenih razloga postane nesposoban za rad, pomoćnik strojovođe obvezan je zaustaviti vlak po mogućnosti u blizini pružnoga telefona, pružiti prvu pomoć strojovođi, telefonom se javiti prometniku vlakova ili dispečeru vuče vlakova, osigurati vlak od samopokretanja te nadzirati rad uređaja vučnoga vozila i stanje tlaka u zračnom sustavu.
2. Kada dužnost pomoćnika strojovođe obavlja strojovođa, on će po potrebi zaustaviti vlak kako bi pružio prvu pomoć. Pošto pruži prvu pomoć ili ako ju nije u mogućnosti pružiti, nastavlja vožnju do prvoga kolodvora gdje je moguće pružiti liječničku pomoć te o svemu obavješćuje prometnika vlakova ili dispečera vuče vlakova.
3. Vožnja vlaka bit će nastavljena onda kada se od najbliže jedinice za vuču vlakova dobije zamjena za oboljeloga strojovođu.

4. Kada pomoćnik strojovođe tijekom vožnje iz zdravstvenih razloga postane nesposoban za rad, strojovođa po potrebi zaustavlja vlak kako bi mu pružio prvu pomoć. Pošto pruži prvu pomoć ili ako ju nije u mogućnosti pružiti, strojovođa nastavlja vožnju do prvoga kolodvora gdje je moguće pružiti liječničku pomoć te o svemu obavješuje prometnika vlakova ili dispečera vuče vlakova.
5. Vožnja vlaka bit će nastavljena onda kada se od najbliže jedinice za vuču vlakova dobije zamjena za oboljeloga pomoćnika strojovođe.
6. Kada kod jednoposjeda strojovođa iz zdravstvenih razloga postane nesposoban za rad, vlak će zaustaviti sigurnosni uređaji, a vlakopratno osoblje obvezno je strojovođi pružiti prvu pomoć te od prometnika vlakova ili od dispečera vuče vlakova zatražiti drugu pomoć.
7. Kada vlak vozi u režimu »sv. bez« i ako strojovođa iz zdravstvenih razloga postane nesposoban za rad, vlak će zaustaviti sigurnosni uređaji, a prometnik vlakova koji očekuje vlak obvezan je postupiti u skladu odredbama Prometnoga pravilnika.
8. Kada vlak vuku dva vučna vozila ili više njih a jedan od članova posade iz zdravstvenih razloga postane nesposoban za rad, strojovođa će po potrebi zaustaviti vlak kako bi mu pružio prvu pomoć. Pošto strojovođa pruži prvu pomoć ili ako ju nije u mogućnosti pružiti, vlak će daljnju vožnju do prvoga kolodvora nastaviti tako što će se punobrojna posada nalaziti u vozilu na čelu vlaka. Pošto vlak stigne u kolodvor, strojovođa će o svemu obavijestiti prometnika vlakova te zatražiti da se pomogne oboljelomu, a od najbliže vuče vlakova zahtijevat će da pošalje zamjenu za člana posade koji nedostaje.

POSTUPAK KOD IZVANREDNOG DOGAĐAJA

Članak 19.

1. Kada se izvanredni događaj dogodi u krugu jedinice za vuču vlakova, tada je o tome potrebno obavijestiti šefa jedinice ili pak šefa vuče. Ti službenici obvezni su odmah izići na mjesto izvanrednoga događaja da bi ustanovili činjenično stanje.
2. Kada se izvanredni događaj dogodi izvan kruga jedinice za vuču vlakova i ako strojno osoblje pritom nije ozlijeđeno, tada je obvezno učiniti sljedeće:
  - ustanoviti jesu li na vučnom vozilu nastala kakva oštećenja i procijeniti može li oštećeno vozilo nastaviti daljnju vožnju.
  - kod dizelskih vučnih vozila pregledati spremnik i sustav za gorivo. Ako curi gorivo, valja isključiti strujni izvor i pokušati spriječiti daljnje curenje. Kada to nije moguće, valja pripremiti vatrogasna sredstva za gašenje ako bi izbio požar.

- spustiti pantografe i isključiti strujne izvore na elektrovoćnim vozilima
  - odrediti kilometarski poloŹaj ćela vlaka, a potom po mogućnosti ustanoviti uzrok izvanrednom događaju, njegovo mjesto na vlaku i opseg, ima li ozlijeđenih ili usmrćenih osoba, je li izbio poŹar ili pak prijeti njegovo izbivanje te je li susjedni kolosijek prohodan
  - o ustanovljenim ćinjenicama obavijestiti prometnika vlakova ili pak dispećera vuće vlakova, a na elektrificiranoj pruzi zatraŹiti da se iskljući napon iz kontaktne mreŹe
  - po potrebi zatraŹiti pomoć od jedinice za vuću vlakova
  - osigurati vućno vozilo od samopokretanja u svim slućajevima izvanrednoga događaja, nezgode ili smetnje u prometu.
3. Kada dispećer vuće vlakova primi obavijest o izvanrednom događaju, obvezan je odmah o tome obavijestiti glavnoga dispećera vuće vlakova, šefa vuće vlakova i deŹurnoga poslovođu pomoćnoga vlaka ako je vlak stacioniran u pripadajućoj vući vlakova. Ti sluŹbenici obvezni su odmah poduzeti daljnje mjere radi saniranja posljedica izvanrednoga događaja.
  4. Kada se za istragu nekoga izvanrednoga događaja osnuje istraŹno povjerenstvo, tada predstavnik vuće vlaka sudjeluje u njegovu radu.
  5. Ako se u izvanrednom događaju pregazi osoba ili se dogodi nalet na cestovno vozilo, strojovođa o tome obavješćuje prometnika vlakova ili pak dispećera vuće vlakova.

POSTUPAK U SLUĆAJU KVARA NA VUĆNOM VOZILU

Ćlanak 20.

1. Kada strojovođa primijeti kvar na vućnom vozilu, obvezan je odmah procijeniti njegovu teŹinu i odlućiti kako će postupiti dalje.
2. Kada kvar vućnoga vozila nastane za voŹnje vlaka a strojovođa radi njegova otklankanja treba napustiti upravljaćko mjesto, tada prije toga obvezatno mora zaustaviti vlak.
3. Pošto strojovođa locira mjesto kvara i ustanovi njegovu velićinu, otklonit će kvar ako je u mogućnosti to ućiniti i potom nastaviti voŹnju.
4. Kada strojovođa ne moŹe otkloniti kvar, a procijeni da u skladu s postojećim HŹ-ovim propisima vlak moŹe nastaviti voŹnju smanjenom brzinom koji ovisi o vrsti kvara i da se time neće ugroziti prometna sigurnost, tada nastavlja voŹnju do prvo-

ga kolodvora gdje prometnika vlakova obavješćuje da je vučno vozilo neispravno ili pak vozi do krajnjega kolodvora vožnje vlaka.

5. Ako strojovođa u roku od 15 minuta ne može otkloniti kvar i nastaviti daljnju vožnju vlaka, tada prometnika vlakova obavješćuje da je vučno vozilo neispravno, osigurava vlak od samopokretanja i čeka pomoćno vučno vozilo.
6. Kada strojovođa s pruge javlja da vučno vozilo nije ispravno za daljnju vožnju vlaka, tada prometniku vlakova mora priopćiti točan kilometarski položaj čela vlaka.
7. Ako strojovođa pošto se javio prometniku vlakova ipak otkloni kvar vučnoga vozila, ne smije nastaviti daljnju vožnju vlaka a da se opet ne javi istomu prometniku vlakova i od njega zatraži odobrenje za daljnju vožnju, o čemu unosi bilješku u prometni bilježnik strojovođe.
8. Kada strojovođa za vožnje na vučnom vozilu ustanovi:
  - da je uređaj za kontrolu budnosti postao neispravan, tada ga isključuje i brzinom do 60 km/h nastavlja vožnju do prvoga kolodvora gdje vučno vozilo proglašava neispravnim za daljnju vožnju.
  - da je brzinomjer u kvaru i da ne pokazuje brzinu kretanja vlaka, tada smanjenom brzinom nastavlja vožnju do prvoga kolodvora gdje vučno vozilo proglašava neispravnim za daljnju vožnju vlaka. Vučno vozilo je neispravno i onda kada uređaj za registraciju brzine nije ispravan ili kada nema više medija za zapisivanje brzine.
  - da je uređaj za davanje zvučnih signala (lokomotivska sirena) postao neispravan, tada brzinom do 20 km/h nastavlja vožnju do prvoga kolodvora gdje vučno vozilo proglašava neispravnim za daljnju vožnju.
  - da je nagibna tehnika neispravna ili isključena, tada vožnju nastavlja redovitom brzinom predviđenom za vožnju klasičnog vlaka na koji nije ugrađena nagibna tehnika
  - da je zračno ogibljenje neispravno, tada brzinom do 50 km/h nastavlja vožnju do krajnjega kolodvora
  - da je autostop-uređaj neispravan, tada nastavlja vožnju vlaka brzinom do 100 km/h
  - da je čeonno svjetlo vučnoga vozila neispravno, tada brzinom do 20 km/h nastavlja vožnju do prvoga kolodvora gdje otklanja kvar ako je to moguće ili pak vučno vozilo proglašava neispravnim za daljnju vožnju.
9. Kada na višedijelnoj motornoj garnituri te na motornim garniturama u sprezi ili na garniturama bez uređaja za upravljanje s više jedinica tijekom vožnje nastane kvar na pogonskom uređaju motornoga vagona, tada strojovođa vožnju nastavlja s preostalim motorima i pokušava održavati vozno vrijeme vlaka. Ako to ne omogućavaju preostala vučna snaga drugih motornih vagona i profil pruge, onda u prvom

kolodvoru zaustavlja vlak i prometnika vlakova obavješćuje da je vučno vozilo neispravno.

10. Kada tijekom vožnje vlaka nastane kvar u upravljačnici na čelu motornoga vlaka pa nije moguće upravljati pogonskim uređajima motornih vagona, tada strojovođa poduzima sljedeće:
  - ako između upravljačnica postoji interfonska ili radiodispečerska veza a u jednoj od drugih upravljačnica nalazi se strojovođa, upravljanje pogonskim uređajem preuzet će strojovođa u drugoj upravljačnici. Sporazumijevanje će se obavljati interfonskom ili radiodispečerskom vezom i vlak može nastaviti vožnju redovitom brzinom. Kočnicom rukuje strojovođa u upravljačnici na čelu vlaka.
  - ako ne postoji interfonska ili radiodispečerska veza a u jednoj od drugih upravljačnica nalazi se strojovođa, vlak se mora zaustaviti i strojovođa je o kvaru obavezan obavijestiti konduktore i strojovođu u drugoj upravljačnici, koji preuzima rukovanje pogonskim uređajem i brzinom do 25 km/h nastavlja daljnju vožnju do prvoga kolodvora. Kočnicom rukuje strojovođa u upravljačnici na čelu vlaka. Ako u kolodvoru nije moguće otkloniti kvar, vozila motornoga vlaka potrebno je razmjestiti tako da ispravna upravljačnica dođe na čelu vlaka. Ako to nije moguće, mora se zatražiti pomoćno vučno vozilo.
  - ako je motorni vlak zaposjednut samo jednim strojovođom, on zaustavlja vlak i konduktera obavješćuje o kvaru. Vožnju najvećom brzinom do 25 km/h nastavlja tako što strojovođa zaposjeda drugu upravljačnicu iz koje rukuje pogonskim uređajima i kočnicom vlaka, a upravljačnicu na čelu vlaka zaposjeda kondukter, kojega strojovođa mora poučiti o tome kako se rukuje kočnicom za opasnost i sirenom. Kondukter daje signalne znake potrebne za vožnju do prvoga kolodvora gdje će strojovođa zatražiti pomoćno vučno vozilo.
11. Ako kvar uređaja za upravljanje s više motornih garnitura nastane onda kada motorni vlakovi voze u sprezi ili pak kada između garnitura postoji samo mehanička veza, tada:
  - vožnja se nastavlja brzinom kojom se vozi onda kada se rabi pomoćno kvačilo (Prilog I Pravilnika o vuči vlakova).
  - zračni vodovi motornih garnitura moraju biti spojeni te iz upravljačnice na čelu vlaka mora biti omogućeno rukovanje kočnim uređajem svih garnitura.
12. U svim drugim slučajevima nepredviđenoga zadržavanja na pruzi strojovođa je obavezan postupiti po odredbama Prometnoga pravilnika.
13. Neispravan motorni vlak izvan službe otprema se vlastitom vučom onda ako je bar jedan pogonski uređaj ispravan i ako se ne ugrožava prometna sigurnost.
14. Neispravni motorni vlak ili dijelovi motornoga vlaka prevlače se motornim vlakom koji ima istovrsno kvačilo ili lokomotivskom vučom s pomoćnim kvačilom. Brzina

prevlačenja ovisi o tipu pomoćnoga kvačila i postotku kočenja za taj vlak, što je propisano u Prilogu I Pravilnika o vuči vlakova.

15. U iznimnim slučajevima može se rabiti kruto kvačilo koje ne smije biti dulje od 150 cm, a najveća brzina prevlačenja motornoga vlaka smije iznositi do 25 km/h.
16. Tijekom prevlačenja svako neispravno vučno vozilo mora pratiti strojovođa koji ima položen ispit za vučno vozilo te serije.
17. Kada motorni vagon ili garnitura motornoga vlaka na kojima je za vožnje ili u okretišnom kolodvoru nastao kvar, zbog te neispravnosti moraju biti otpremljeni posebnim vučnim vozilom s pomoćnim kvačilom, a drugi motorni vlak kojim bi se prevezli putnici nije osiguran, tada se garnitura motornoga vlaka može iskorištavati do povratka u domovnu jedinicu pod uvjetom da nastali kvar ne ugrožava prometnu sigurnost. Ako se taj prijevoz obavlja noću, glavnu sklopku električne rasvjete valja postaviti u položaj pomoćne rasvjete.

POSTUPAK U SLUČAJU KVARA NA VAGONIMA

Članak 21.

1. Kada strojovođa tijekom vožnje na vlaku primijeti bilo kakvu neispravnost koja bi mogla utjecati na prometnu sigurnost, zaustaviti će vlak i, ako je to moguće, poduzeti sve što je potrebno da vlak doveze do prvoga kolodvora. Ako odmah ili u prvom kolodvoru ustanovi da ne može otkloniti uočeni kvar, tada će o svemu obavijestiti kolodvorsko osoblje, a ako njega nema, preko dispečera od mjerodavne službe zatražit će pomoć.
2. Ako strojovođa u kolodvoru primijeti tehničku neispravnost na vagonu ili ako posumnja u to da vagon nije tehnički ispravan za daljnju vožnju, o tome obavješćuje pregledača vagona. Ako u kolodvoru ne postoji pregledač vagona, onda obavješćuje prometnika vlakova.
3. Mjerodavna služba mora voditi brigu o tome kakvi se vagoni uvršćuju u vlak. U vlak smiju se uvršćivati samo ispravni vagoni. Vagone neispravne za daljnju vožnju iz prometa mora isključiti pregledač vagona ili pak kolodvorsko ili vozno osoblje.
4. Kada je uzrok neispravnosti vagona kvar na automatskom kočenju, tada treba isključiti kočnicu vagona i dalje postupiti u skladu s odredbama Upute o kočenju. Ako do isključivanja dođe na otvorenoj pruzi ili u kolodvoru gdje nema prometnika vlakova ili vlakovođe, tada strojovođa brzinom koju procjenjuje na temelju prethodno ispostavljenoga izvješća o postotku kočenja vlaka nastavlja vožnju do prvoga kolodvora gdje postoji prometnik vlakova.

5. Kada strojno osoblje zbog kvarova na vlaku privremeno napušta vučno vozilo, obvezno je pridržavati se postupka za privremeno napuštanje vučnoga vozila, koji je propisan odredbama Pravilnika o vuči vlakova.

POSTUPAK U SLUČAJU POŽARA NA VUČNOM VOZILU

Članak 22.

1. Ako na vučnom vozilu izbije požar, strojno osoblje obvezno je:
  - odmah zaustaviti vučno vozilo, po mogućnosti na pristupačnom mjestu, obustaviti rad dizel-motora i zatvoriti dovod goriva u nj
  - pristupiti gašenju požara protupožarnim aparatima vučnoga vozila i vlaka, pri čemu nije dopušteno vodom gasiti ispušni sustav dizel-motora niti gasiti požar pod visokonaponskom kontaktnom mrežom
  - obavijestiti dispečera ili prometnika vlakova o požaru i, ako je potrebno, zatražiti pomoć vatrogasaca, a na elektrificiranoj pruži zatražiti da se isključi napon
  - po mogućnosti vučno vozilo dovući na neelektrificirani kolosijek bliže požarnom putu onda ako se požar dogodi na elektrificiranom kolosijeku u kolodvoru ili u krugu vuče vlakova
  - vučno vozilo proglasiti neispravnim za daljnji rad sve dok se ne ustanove moguća oštećenja.
2. Ako požar izbije na električnome vučnom vozilu, strojno osoblje obvezno je:
  - vučno vozilo odmah zaustaviti, po mogućnosti na pristupačnom mjestu, spustiti pantografe i isključiti druge strujne izvore
  - pristupiti gašenju požara protupožarnim aparatima vučnoga vozila i vlaka, pri čemu nije dopušteno vodom gasiti požar pod visokonaponskom kontaktnom mrežom
  - obavijestiti dispečera ili prometnika vlakova o požaru, zatražiti da se isključi napon i, ako je potrebno, pomoć vatrogasaca
  - po mogućnosti vučno vozilo dovući na neelektrificirani kolosijek bliže požarnom putu onda ako se požar dogodi na elektrificiranom kolosijeku u kolodvoru ili u krugu vuče vlakova
  - vučno vozilo proglasiti neispravnim za daljnji rad dotle dok se ne ustanove moguća oštećenja.

POSTUPAK I MJERE OPREZNOSTI TIJEKOM ZIME

Članak 23.

1. Prije nego što nastupi zima, u radionicama koje održavaju vučna vozila moraju se provesti mjere za to da se vučna vozila svake pojedine serije pripreme za iskorištavanje u zimskim uvjetima.
2. U zimskom razdoblju pomoćnik strojovođe, a ako njega nema, onda strojovođa na pojedinome vučnom vozilu mora češće ispuštati kondenzat na mjestima predviđenima za ispuštanje.
3. Kada je vanjska temperatura niža od 0°C, tada se vučna vozila koja u krugu vuče vlakova čekaju na vožnju po mogućnosti trebaju smjestiti u hale. Ako to nije moguće, onda se dizelska vučna vozila smještena izvan hale radi zagrijavanja rashladne vode priključuju na strujni izvor za napajanje naponom 220 V ili se njihov dizel-motor ostavlja u pogonu.
4. Ako dizelsko vučno vozilo tijekom vožnje vlaka postane neispravno zato što je prestao raditi dizel-motor, a vanjska temperatura je niža od 0°C, da bi se spriječilo smrzavanje vučnoga vozila, strojovođa odmah o tome mora obavijestiti dispečera vuče vlakova i postupiti u skladu s njegovim uputama. Ako strojovođa ne može stupiti u kontakt s dispečerom vuče vlakova ili s drugom osobom a zadržavanje na pruzi trajat će dulje od dva sata, onda će on vučno vozilo pokušati osigurati od smrzavanja tako što će po mogućnosti iz njega ispustiti rashladnu vodu.
5. Za čišćenje snijega s pruge mogu se iskorištavati lokomotive krstarice u skladu s odredbama Upute o osiguranju prometa u tijeku zime.
6. Pod pojmom krstarice podrazumijevaju se jedna lokomotiva ili dvije zakvačene lokomotive na koje je ugrađen snježni plug i koje se na nekoj pruzi iskorištavaju samo za potrebe čišćenja snijega.
7. Prije nego što se krstarica stavi u pogon, mjerodavni građevinski poslovi moraju ustanoviti stanje na pruzi, vrstu i visinu snijega te strojovođi dati uputu za rad.
8. Ako je na elektrificiranim prugama s kontaktne mreže potrebno skidati led ili inje, strojovođa u tu svrhu rabi prednji pantograf u voznom smjeru, a preko drugoga pantografa vučno vozilo se napaja strujom.
9. Odluku o vožnji s dvama pantografima donosi sâm strojovođa kada primjeti da je zbog leda na kontaktnoj mreži napajanje strujom otežano ili pak postupa po nalogu mjerodavne elektrotehničke službe.

10. Kada se za skidanje leda s kontaktne mreže rabe metalni klizači, njih na zahtjev mjerodavne elektrotehničke službe postavlja radionica za održavanje vučnih vozila, pri čemu se za napajanje vučnoga vozila strujom rabi drugi pantograf u voznom smjeru.

DOZVOLA ZA VOŽNJU U UPRAVLJAČNICI VUČNOG VOZILA

Članak 24.

1. Dozvolu za vožnju na vučnom vozilu HŽ-ovim službenicima koji rade na poslovima i radnim mjestima navedenim u Prilogu I ove Upute izdaje mjerodavna HŽ-ova služba za vuču vlakova.
2. Dozvola za vožnju na vučnom vozilu na ime i na donositelja izdaje se na tvrdom kartonu s utisnutom zaštitom i HŽ-ovim znakom.
3. Dozvola na prednjoj strani sadržava sljedeće podatke: natpis »HŽ-Hrvatske željeznice«, mjesto za individualni broj, oznaku EV-82 u skladu s Uputom o evidencijama vuče, mjesto za upisivanje imena i prezimena osobe na koju glasi dozvola ili natpis »Donositelj«, zvanje osobe na koju glasi dozvola, naziv organizacijske jedinice kojoj se dodjeljuje dozvola, natpis za koju prugu vrijedi dozvola, datum izdavanja, pečat i potpis osobe koja je izdala te natpis »Vrijedi samo uz osobnu iskaznicu«.
4. Na svojoj poleđini dozvola je podijeljena na devet (9) rubrika u koje se unosi godina za koju je dozvola produljena te pečat i potpis ovlaštene osobe iz službe za vuču vlakova.
5. Dozvolom na ime može se koristiti samo osoba na čije ime ona glasi, a dozvolu na donositelja može se koristiti samo osoba koja uz nju posjeduje nalog za službeno putovanje.
6. Dozvola na ime može se izdati kao privremena i vrijedi samo za onu osobu na koju glasi te za prugu, vrijeme i vlak naznačene u njoj. Privremena dozvola na ime ne izdaje se na tiskanici EV-82 u pismenom obliku na papiru formata A-4. Privremena dozvola mora imati pečat i potpis ovlaštene osobe iz službe za vuču vlakova.
7. Osoba koja se vozi u upravljačnici vučnoga vozila ne smije ometati strojovođu i mora voditi brigu o vlastitoj sigurnosti.
8. Dozvola na donositelja i dozvola na ime vrijede samo za godinu za koju su potvrđene. Za svaku poslovnu godinu dozvola se produljuje i potvrđuje najkasnije do 31. siječnja. One godine kada se dozvola izdaje prvi put, ona se potvrđuje samo s prednje strane.

9. O izdanim dozvolama služba za vuču vlakova vodi evidenciju koja sadržava redni broj, ime i prezime, zvanje, broj dozvole, naziv organizacijske jedinice vlasnika dozvole i naznaku godine za koju je valjanost dozvole produljena.
10. Dozvole koje nisu produjene i potvrđene ne vrijede.
11. Svaka zlorababa ili neovlaštena uporaba dozvole jesu zabranjene.
12. Ako korisnik izgubi ili ošteti dozvolu, obvezan je odmah to prijaviti službi za vuču vlakova koja će ju evidentirati ništavnom te izdati drugu dozvolu.

DOZVOLA ZA UPRAVLJANJE VUČNIM VOZILOM

Članak 25.

1. Dok se ne preuzmu propisi Europske unije i ne izrade međunarodne dozvole za upravljanje vučnim vozilom (licencija za strojovođu), dotle se dozvolom za upravljanje vučnim vozilom smatra strojni list u koji su uneseni podatci o strojovođi i vučnom vozilu te koji je potvrđen od dispečera vuče vlakova.

MJERE OPREZNOSTI PRI UPORABI OKRETNICA I PRIJENOSNICA

Članak 26.

1. Kada se vučnim vozilom prilazi okretnici ili prijenosnici, strojovođa se vizualno uvjerava u to je li okretnica ili prijenosnica postavljena ispravno. Vožnja na okretnicu ili na prijenosnicu i vožnja s njih može biti poduzeta samo onda ako su one postavljene za odgovarajući kolosijek i ako to dopušta signal okretnice ili signal prijenosnice, ali tek pošto radnik koji izvodi okretanje dadne signalni znak »Naprijed«. Vozna brzina na okretnici ili na prijenosnici te pri silaženju s njih mora biti jednaka brzini čovječjega hoda.
2. Tijekom okretanja okretnice ili kretanja prijenosnice vučno vozilo mora biti zakočeno. Ako zračna kočnica nije ispravna, tada je vučno vozilo potrebno zakočiti ručnom kočnicom ili osigurati podmetačima.
3. Pošto završi okretanje, vučno vozilo s okretnice ili s prijenosnice silazi tek kada su one zasunjene (blokirane) i kada radnik koji izvodi okretanje dadne signalni znak da je vožnja dopuštena, pri čemu brzina do prvoga međika mora biti jednaka brzini čovječjega hoda.

4. Kada se izvodi okretanje električnih vučnih vozila, pantograf mora biti spušten. Kada se okreću dizelska vučna vozila, mjenjač voznoga smjera mora biti u nultom položaju (»0«).

PRIJELAZNE I ZAVRŠNE ODREDBE

Članak 27.

1. Ova Uputa stupa na snagu osmoga dana od dana objavljivanja u Službenom vjesniku.
2. Danom početka primjene ove Upute prestaje vrijediti:
  - Uputstvo za rad osoblja vučnih vozila (Uputstvo 246) objavljeno u Službenom vjesniku HŽ-a br. 20/91 sa svim izmjenama, dopunama i tumačenjima,
  - Odredbe o "Dozvoli za upravljanje vučnim vozilom" (EV- 42) Uputa za vođenje evidencije u djelatnosti vuče vlakova i održavanja vučnih vozila (Upute 236).
  - Uputa o izdavanju i korištenju dozvole za upravljanje vučnim vozilima (EV-42) i Uputa o izdavanju dozvole za vožnju na vučnom vozilu (EV-82), koje su objavljene u Službenom vjesniku HŽ-a br. 20/91.
3. Organizacijske jedinice za vuču vlakova moraju poduzeti sve mjere potrebne za to da bi se pripremile za rad u skladu s odredbama ove Upute.

Broj: U-139-6/04.
Zagreb 22. ožujka 2004. godine.

Predsjednik Uprave HŽ-a
Marijan Drempeć, dipl. oec.

Prilog I

POPIS RADNIH MJESTA NA KOJI ZAPOSLENI POSJEDUJU DOZVOLU ZA VOŽNJU U UPRAVLJAČNICI VUČNOGA VOZILA

Ministarstvo mora, turizma, prometa i razvitka:

Inspektor sigurnosti željezničkoga prometa . . . . . na ime

Uprava Hrvatskih Željeznica:

Predsjednik Uprave . . . . . na ime

Član Uprave . . . . . na ime

Kontrola prometne sigurnosti:

Rukovoditelj . . . . . na ime

Rukovoditelj . . . . . na donositelja 5 dozvola

Šef službe . . . . . na ime

Kontrolor vuče . . . . . na ime

Prometni poslovi:

Izvršni direktor . . . . . na ime

Izvršni direktor . . . . . na donositelja 2 dozvole

Elektrotehnički poslovi:

Izvršni direktor . . . . . na ime

Izvršni direktor . . . . . na donositelja 16 dozvola

Građevinski poslovi:

Izvršni direktor . . . . . na ime

Izvršni direktor . . . . . na donositelja 16 dozvola

Poslovi vuče vlakova i održavanja vučnih vozila:

Izvršni direktor . . . . . na ime

Izvršni direktor . . . . . na donositelja 2 dozvole

Šef službe za vuču vlakova . . . . . na ime

Šef službe za vuču vlakova . . . . . na donositelja 2 dozvole

Voditelj grupe za vuču vlakova . . . . . na ime

Voditelj grupe za ustrojbu vuče vlakova . . . . . na ime

Šef službe za vučna vozila . . . . . na ime

Šef službe za vučna vozila . . . . . na donositelja 2 dozvole

Voditelj grupe za lokomotive . . . . . na ime

Voditelj grupe za motorne vlakove . . . . . na ime

Voditelj grupe za razvoj. . . . . na ime
 Šef jedinice za vuču vlakova . . . . . na ime
 Šef jedinice za vuču vlakova . . . . . na donositelja 2 dozvole
 Šef vuče vlakova. . . . . na ime
 Istražitelj u vuči vlakova . . . . . na ime
 Školski instruktor u vuči vlakova. . . . . na ime
 Instruktor vuče vlakova . . . . . na ime
 Kontrolno-prijamni službenik u vuči vlakova . . . . . na ime
Služba za propise
 Direktor službe . . . . . na ime
 Direktor službe . . . . . na donositelja 1 dozvola
Drugi:
Tvornica željezničkih vozila „Gredelj“ d.o.o. Zagreb
 Kontrolor kvalitete za vučna vozila. . . . . na ime
Održavanje vučnih vozila d.o.o. Zagreb
 Kontrolor kvalitete . . . . . na ime
Radionica željezničkih vozila d.o.o. Bjelovar
 Kontrolor kvalitete . . . . . na ime